

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 255/2016-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. mája 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], maloletého [REDAKČIA], maloletej [REDAKČIA] a [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpených zákonným zástupcom [REDAKČIA], [REDAKČIA], všetci právne zastúpení advokátom Mgr. Marošom Nešťákom, vykonávajúcim advokáciu v mene a na účet spoločnosti AKMN s. r. o., Einsteinova 25, Bratislava, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a na rešpektovanie rodinného, súkromného života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práv maloletých detí na ochranu a starostlivosť nevyhnutnú pre blaho dieťaťa podľa čl. 3 ods. 2 na rešpektovanie práva dieťaťa na zachovanie jeho totožnosti vrátane štátnej príslušnosti, mena a rodinných väzkov uznaných zákonom podľa čl. 8 ods. 1 a práva dieťaťa nebyť oddelené od svojich rodičov proti ich vôli podľa čl. 9 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa postupom a uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 Cop 305/2015 z 30. decembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA], maloletého [REDAKČIA], maloletej [REDAKČIA]

[REDAKČIA] a [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. februára 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], maloletého [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], maloletej [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], všetci bytom [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“ a „maloletí sťažovatelia“ spolu len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na rešpektovanie rodinného, súkromného života podľa čl. 8 dohovoru a ďalej práv označených maloletých detí na ochranu a starostlivosť nevyhnutnú pre blaho dieťaťa podľa čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa, na rešpektovanie práva dieťaťa na zachovanie jeho totožnosti vrátane štátnej príslušnosti, mena a rodinných vzázkov uznaných zákonom podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa a práva dieťaťa nebyť oddelené od svojich rodičov proti ich vôli podľa čl. 9 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa postupom a uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Cop 305/2015 z 30. decembra 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ, ktorý je občanom Českej republiky, sa návrhom podaným Okresnému súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) domáhal nariadenia návratu maloletých sťažovateľov do Českej republiky, ktorá je krajinou ich obvyklého pobytu a do ktorej sa odmietla vrátiť s maloletými sťažovateľmi ich matka [REDAKOVANÉ] (ďalej len „matka maloletých“).

Okresný súd uznesením sp. zn. 11 P 104/2015 z 28. septembra 2015 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) rozhodol o zamietnutí návrhu. Krajský súd na odvolanie sťažovateľa napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu. Vo svojom rozhodnutí konštatoval, že rodičia pred premiestnením maloletých sťažovateľov vykonávali opatrovnícke práva k maloletým spoločne, obvyklým pobytom maloletých sťažovateľov

v čase ich premiestnenia na územie Slovenskej republiky bola Česká republika, 3. februára 2015 došlo k neoprávnenému zadržiavaniu maloletých sťažovateľov na území Slovenskej republiky, a v zmysle účelu Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z 25. októbra 1980 (ďalej len „Haagsky dohovor“) je potrebné posudzovať každý prípad individuálne a prihliadať na záujem maloletého dieťaťa a jeho už vytvorené väzby. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia dospel k záveru, že návrat maloletých sťažovateľov do krajiny obvyklého pobytu by predstavoval pre deti aj matku nebezpečenstvo ujmy.

Sťažovateľ namieta, že postupom a napadnutým uznesením krajského súdu došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu a aplikácii Haagskeho dohovoru a ustanovení nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej len „nariadenie Brusel II bis“), čím došlo aj k porušeniu označených práv. V sťažnosti uviedol: *„som presvedčený, že v danom prípade nebol nijaký dôvod na aplikáciu čl. 13 Haagskeho dohovoru.“ V tejto súvislosti poukázal na fakt neoprávneného premiestnenia maloletých sťažovateľov, na výnimočnosť aplikácie čl. 13 Haagskeho dohovoru, ďalšie skutkové okolnosti prípadu a ponúknutie „určitých záruk“ z jeho strany. Sťažovateľ je presvedčený o tom, že ponúknuté záruky boli postačujúce na to, aby súd nemohol odmietnuť návrat maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu. Argumentáciu súdu uvedenú v napadnutom uznesení v tomto smere považuje za nelogickú, nedostatočnú a svojvoľnú.*

Na základe uvedeného navrhuje, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné práva sťažovateľov v 1. až 4. rade podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj ich základné právo podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy SR a právo podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP 305/2015 a jeho uznesením z 30.12.2015, porušené boli.

2. Základné práva sťažovateľov v 2. až 4. rade podľa čl. 8 ods. 1, čl. 9 ods. 1 a čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa, postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP 305/2015 a jeho uznesením z 30.12. 2015, porušené boli.

3. *Ústavný súd SR zrušuje uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 CoP 305/2015 z 30. 12. 2015 a vec vracia na ďalšie konanie.*

4. *Krajský súd v Košiciach je povinný sťažovateľom nahradiť všetky trovy konania do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet ich právneho zástupcu.“*

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predpisov každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva

alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

Podľa čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, sa zaväzujú, že zabezpečia dieťaťu ochranu a starostlivosť nevyhnutnú pre jeho blaho, pričom budú brať ohľad na práva a povinnosti jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo iných jednotlivcov právne za dieťa zodpovedných a urobia všetky potrebné zákonodarné administratívne opatrenia

Podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto dohovoru sa zaväzujú, že budú rešpektovať právo dieťaťa na zachovanie jeho totožnosti, vrátane štátnej príslušnosti, mena a rodinných vzťahov uznaných zákonom s vylúčením nezákonných zásahov.

Podľa čl. 9 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, zabezpečia, aby dieťa nemohlo byť oddelené od svojich rodičov proti ich vôli, okrem prípadov, keď príslušné úrady na základe súdneho rozhodnutia a v súlade

s platným právom a v príslušnom jednaní určia, že takéto oddelenie je potrebné v najlepšom záujme dieťaťa. Takéto určenie môže byť nevyhnutné v konkrétnom prípade, napr. ak ide o zneužívanie alebo zanedbávanie dieťaťa rodičmi alebo ak žijú rodičia oddelene a je potrebné rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, pričom jeho súčasťou je aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v odvolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa podaním riadneho opravného prostriedku domáha ochrany svojich práv pred odvolacím súdom z dôvodov, ktorých uplatnenie umožňuje procesné právo. Ak účastník konania splní predpoklady ustanovené zákonom na poskytnutie ochrany v odvolacom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v akom sa preukáže existencia dôvodov na poskytnutie súdnej ochrany v takom konaní. Poskytnutie takejto právnej ochrany však, prirodzene, nemožno považovať za právo na úspech v odvolacom konaní (m. m. II. ÚS 4/94), ak každé také rozhodnutie odvolacieho súdu odpovedá na obsah odvolania ústavne konformným spôsobom a v rozsahu upravenom zákonom (čl. 46 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol

náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02) do obsahu základného práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je taktiež právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (m. m. I. ÚS 241/07). Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú. Článok 6 ods. 1 dohovoru však nemožno chápať tak, že vyžaduje podrobnú odpoveď na každý argument, pričom odvolací súd sa pri zamietnutí odvolania môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (García Ruiz proti Španielsku z 21. 1. 1999).

Sťažovateľ namieta porušenie svojich práv nesprávnym právnym posúdením podmienok nenariadenia návratu maloletých sťažovateľov podľa Haagskeho dohovoru a nariadenia Bursel II bis a nedostatočným odôvodnením rozhodnutia v tejto časti (posúdenie existencie nebezpečenstva hroziacej ujmy v prípade návratu a primeraných opatrení na zabezpečenie ochrany maloletých po ich návrate).

K posúdeniu nebezpečenstva ujmy v prípade návratu maloletých sťažovateľov krajský súd v napadnutom uznesení uviedol:

„Odvolací súd dospel k rovnakému záveru ako súd prvého stupňa, že okamžitý prikázaný návrat maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu nie je v súlade s ich najlepším záujmom, pretože existuje hrozba nebezpečenstva vzniku duševnej ujmy, ale aj inej neznesiteľnej situácie s poukazom na matkou uvádzané dôvody opustenia spoločnej domácnosti v dôsledku správania sa otca, ktoré vnímala ako ponižovanie, obmedzovanie a vystavenie nedostatku osobnej slobody či finančnej závislosti, čo zároveň podľa znalkyne ustanovenej v trestnom konaní [REDAKOVANÉ] zanechalo následky na psychike matky detí, nakoľko uzavrela, že matka trpí syndrómom týranej osoby. Prítomnosť matky je vzhľadom na vek maloletých detí, pokiaľ ide o mladšie dvojčatá [REDAKOVANÉ] (4 roky) nielen psychicky, ale aj fyzicky nevyhnutná a rovnako u mal. [REDAKOVANÉ] z dôvodu nadmernej

naviazanosti na matku a istoty s ňou spojenou, ako aj separačno-úzkostných prejavov s prejavmi strachu o svoju matku, ktorý zjavne prežíval v minulosti opakovane, čo tiež vyplynulo zo znaleckého posudku vypracovaného v trestnom konaní.“

K posúdeniu primeraných opatrení, ktorých hodnotenie sťažovateľ namieta, krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol:

„V kontexte uvedeného je potrebné hodnotiť aj odmietanie matky vrátiť sa spolu s deťmi do miesta obvyklého pobytu, kedy by sa opakovane dostala do situácie obdobnej pred opustením spoločnej domácnosti, a teda do úplnej odkázanosti na otca detí vo všetkých smeroch, ktorá ani minimálne nie je odstránená zárukami, ktoré predložil, resp. navrhol otec detí, keď je ochotný náklady spojené s užívaním bytu, ktorý umožní užívať matke s deťmi bez svojej prítomnosti hradiť len v prvom mesiaci a následne už len polovicu nákladov vrátane hypotéky za súčasného uhrádzania nákladov spojených s dochádzkou detí do materskej školy a základnej školy a podieľaní sa na výchove, športovom a kultúrnom vyžití detí, ktoré ak bude mať vo svojej starostlivosti, bude im zabezpečovať aj zdravú a chutnú stravu, pričom otec zjavne pozabudol na svoju zákonnú vyživovaciu povinnosť k maloletým deťom, ako aj k ešte stále manželke teda matke detí, pričom je potrebné tiež prihliadnuť na jeho vyjadrenie (postoj) vo vzťah- k plneniu vyživovacej povinnosti k maloletým deťom, že v dôsledku neexistencie rozhodnutia o uložení povinnosti prispievať na výživu maloletých detí nemal na základe čoho na ich výživu prispievať. Zároveň je potrebné uviesť, že ani otec nespochybňuje výraznú naviazanosť detí na matku už aj z dôvodu, že prevažnú časť starostlivosti o deti vykonávala vždy matka, preto z hľadiska zdravého psychického a fyzického vývoja maloletých detí nie je možné ani len predpokladať, že by maloleté deti mohli byť navrátené do krajiny obvyklého pobytu bez súčasného návratu matky. Otec v tomto smere nepredniesol žiadnu konkrétnu predstavu o tom, ako by bola zabezpečená starostlivosť o maloleté deti po ich návrate do miesta obvyklého pobytu bez matky tak, aby bola minimalizovaná možnosť vzniku akejkoľvek ujmy maloletým deťom. Navyše aj širšie rodinné zázemie detí je sústredené na Slovensku, keďže v konaní nebolo preukázané ani účastníkmi potvrdené, že niektorá vzťahovo blízka osoba by sa v mieste obvyklého pobytu detí zdržiavala.“

K potrebe vykonania ďalšieho dokazovania z hľadiska existencie podkladov pre právne závery súdu krajský súd uviedol:

„Vzhľadom na nepochybne zistený skutkový stav odvolací súd nepovažoval za potrebné doplniť dokazovanie nariadením znaleckého dokazovania ani listinnými dôkazmi predloženými v odvolacom konaní, ktoré pokiaľ ide o stav bytu nachádzajúceho sa v Jeseniciach, či už pred návštevou matky alebo po jej návšteve nie sú smerodajné, nakoľko sociálne pomery boli prešetrené príslušným orgánom v krajine obvyklého pobytu a pokiaľ ide o znalecký posudok, ktorým bolo vykonané psychologické vyšetrenie obvineného v trestnom konaní, a to otca detí, odvolací súd poukazuje na správu o psychologickom vyšetrení otca detí, ktorú v konaní predložil a ktorá bola dostatočná pre posúdenie schopnosti otca zastávať rodičovskú rolu, pričom v tejto súvislosti odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že nemá pochybnosti o spôsobilosti ani jedného z rodičov svoje deti vychovávať ani o podmienkach, ktoré sú pre deti vytvorené či už v krajine obvyklého pobytu alebo v mieste ich terajšieho pobytu, avšak posúdenie aká forma zabezpečenia starostlivosti o deti je v ich najlepšom záujme bude vecou súdu, ktorý má právomoc rozhodnúť o úprave výkonu rodičovských práv a povinností na čas do a po rozvoze manželstva rodičov detí, pričom rozhodnutie o nevrátení detí do krajiny obvyklého pobytu nemá vplyv na právomoc súdu obvyklého pobytu detí pred neoprávneným premiestnením založenú podľa čl. 8 a 10 Nariadenia, keďže súd v Českej republike už vo veci koná (neuplatní sa Čl. 11 ods. 7 Nariadenia). Uvedený súd tiež môže podľa Čl. 11 ods. 8 Nariadenia rozhodnúť o opatrovníckych právach k deťom tak, že návrat nariadi. Odvolací súd zároveň neprejudikuje výsledok trestného stíhania otca pre matkou označené skutky v zmysle zásady prezumpcie neviny, avšak z hľadiska odstránenia akýchkoľvek pochybností o vhodnosti núteného návratu maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu musel na uvedenú skutočnosť prihliadať.

Odvolací súd sa stotožnil i s postupom súdu v súvislosti so zisťovaním názoru maloletých detí, ktoré pokiaľ ide mladšie dvojčatá, nebolo možné vypočúť vôbec vzhľadom na ich vek a pokiaľ ide o mal. [REDAKOVANÉ] vypočutie kolíznym opatrovníkom, ktorého úzkostné správanie napokon vyplynulo i zo záverov znaleckého skúmania v trestnom konaní, preto ďalšie vypočúvanie dieťaťa, prípadne znalecké dokazovanie by ho vystavilo ďalšiemu psychickému vypätiu, čo rozhodne nie je v jeho záujme. Navyše zisťovanie vôle maloletého

žiť v mieste obvyklého pobytu je nadbytočné, nakoľko maloletý zjavne svoj pobyt nerieši v súvislosti s konkrétnym miestom, ale s väzbou na konkrétnu osobu, a to matku. “

Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu dospel k záveru, že napadnuté uznesenie ústavne akceptovateľným spôsobom reaguje na všetky relevantné odvolacie námietky sťažovateľa, jasne, zrozumiteľne a v súlade s judikatúrou v obdobných veciach vrátane judikatúry medzinárodných orgánov ochrany práva, predovšetkým ESĽP, objasňuje postup aplikácie kritérií na rozhodnutie o nenariadení návratu maloletých sťažovateľov v súlade s dôrazom na zásadu najlepšieho záujmu maloletých.

Ústavný súd sa v ostatnom čase vyjadril k aplikácii týchto kritérií napr. v náleze sp. zn. IV. ÚS 100/2014 z 23. mája 2014, v ktorom uviedol – s odkazom na rozsudok ESĽP č. 27853/09 z 26. 11. 2013 vo veci X v. Lotyšsko a v ňom citovanú ďalšiu judikatúru, že dohovor a Haagsky dohovor musia byť interpretované v súlade a bez vzájomného konfliktu, pričom rozhodujúci je najlepší záujem dieťaťa, pričom zdôraznil, že vnútroštátne súdy sú povinné náležite preskúmať celú rodinnú situáciu vrátane tvrdení o „väznej ujme“, ktorá by dieťaťu v prípade návratu mala hroziť, a toto preskúmanie musia vnútroštátne súdy aj náležite odôvodniť vo svojich rozhodnutiach.

V súvislosti s cieľom a účelom Haagskeho dohovoru, na ktorý poukazuje sťažovateľ, je tiež relevantná judikatúra, podľa ktorej „návrat dieťaťa nemá byť v prípadoch, keď je Haagsky dohovor aplikovateľný, nariadený automaticky alebo mechanicky a najlepší záujem dieťaťa musí byť posudzovaný v každom jednotlivom prípade a závisí od škály individuálnych okolností, konkrétne od veku a stupňa vyspelosti, prítomnosti alebo absencie rodičov, okolia a skúseností. Z procesného hľadiska má národný orgán konať na základe úplného preskúmania celkovej rodinnej situácie a faktorov materiálnej, emocionálnej, zdravotnej, psychologickkej a pod. povahy“ (rozsudok ESĽP č. 41615/07, Neulinger a Shuruk v. Švajčiarsko zo 6. 7. 2010).

Napadnuté uznesenie krajského súdu sa podrobne zaoberá odôvodnením hrozby ujmy v prípade návratu maloletých, ktorej existenciu vyhodnotil z konkrétnych okolností

nízkeho veku maloletých, ich prirodzenej naviazanosti na matku a prostredníctvom nej na prostredie, v ktorom matka žije, ktoré je aktuálne v Slovenskej republike, kde má momentálne vytvorené najlepšie podmienky na starostlivosť o maloletých. Krajský súd svoj záver odôvodnil aj nedostatočnými zárukami, faktickým správaním sťažovateľa (pred a v priebehu konania, ktoré vyhodnotil za agresívne a majetnícke) a jeho postojmi (neplatil výživné, lebo nemal na základe čoho platiť, pozn.), pričom pre posúdenie vhodnosti návratu maloletých z hľadiska citového a duševného rozvoja bola kľúčová otázka, či existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat detí by tieto vystavil duševnej ujme, respektíve priviedol ich do neznesiteľnej situácie. V tejto súvislosti krajský súd poukázal na citové reakcie a obavy maloletého [REDAKOVANÉ] z osoby otca, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania, pričom tieto reakcie boli opakované, spontánne a neboli relevantne ovplyvnené zásahmi matky maloletého. Záver krajského súdu, že naviazanosť maloletých na osobu matky, a fakt, že matka vzhľadom na dôvody opustenia spoločnej domácnosti si nevie predstaviť svoju existenciu v mieste obvyklého pobytu maloletých sťažovateľov, s prihliadnutím aj na osobu sťažovateľa a jeho postojev, v súhrne predstavuje vážnu hrozbu, že návrat maloletých detí bez matky by vážne ohrozil ich duševný vývoj, je podľa názoru ústavného súdu akceptovateľný. Ústavný súd len podotýka, že sťažovateľ neuviedol tieto okolnosti do iného svetla ani v sťažnosti ústavnému súdu.

Podľa judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 60/04) pod právom na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k vykonávaniu dokazovania treba rozumieť, že účastníkovi konania musí byť poskytnutá možnosť podieľať sa zákonom ustanoveným spôsobom na dokazovaní, čo znamená dôkazy navrhovať, byť prítomný na vykonávaní dokazovania (§ 122 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) vrátane práva klásť účastníkom otázky (§ 126 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku) a k navrhovaným a už vykonávaným dôkazom sa vyjadrovať (§ 123 a § 129 ods. Občianskeho súdneho poriadku).

Do obsahu tohto práva však nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (m. m. I. ÚS 97/97), ani domáhať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne

záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Právo na súdnu ochranu nemôže byť porušené tým, že všeobecný súd vysloví svoj právny názor, rozhodne na jeho základe a svoje rozhodnutie náležite odôvodní (II. ÚS 77/06).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. I. ÚS 67/06) uvádza, že z princípu nezávislosti súdov podľa čl. 144 ods. 1 ústavy vyplýva tiež zásada voľného hodnotenia dôkazov. Pokiaľ všeobecné súdy uvedené ústavné garancie rešpektujú (teda najmä čl. 46 až čl. 50 ústavy), ústavný súd nie je oprávnený znovu „hodnotiť“ hodnotenia dôkazov všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s hodnotením sám nestotožňoval (II. ÚS 593/2011).

Vychádzajúc z uvedeného nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať napadnuté uznesenie za neodôvodnené a ani za arbitrárne, t. j. také, ktoré by bolo založené na právnych záveroch, ktoré nemajú oporu v právnej norme, resp. popierajú jej podstatu, zmysel a účel, preto sa ústavný súd s námietkami sťažovateľa v tejto časti nestotožnil a sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

2. V súvislosti s namietaným porušením hmotných práv sťažovateľa (čl. 19 ods. 2 ústavy, čl. 8 dohovoru a čl. 3 ods. 2, čl. 8 ods. 1 a čl. 9 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa) ústavný súd konštatuje, že všeobecné súdy, rešpektujúc ustavnoprocenčné princípy garantujúce základné práva účastníkov konania na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, podľa názoru ústavného súdu v konaní o ochranu týchto práv a v spojení s nimi posúdili aj namietané porušenie už uvedených hmotných práv sťažovateľov, keď v rámci tohto konania rešpektovali existujúcu právnu úpravu, ktorú primeraným spôsobom interpretovali a aplikovali, komplexne posúdili skutkové okolnosti prípadu a rozhodujúce skutočnosti pre legitímnosť zásahu do týchto hmotných práv sťažovateľov, a na tomto základe rozhodli o návrhu sťažovateľa s poukazom na najlepší záujem maloletých sťažovateľov. Ústavný súd dospel k záveru, že aj z hľadiska posúdenia týchto práv nebol postup všeobecných súdov ani svojvoľný a ani arbitrárny a ich rozhodnutia sú aj z pohľadu poskytnutej ochrany týchto práv ústavne udržateľné.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd nezistil dôvod na prijatie sťažnosti ani v tejto jej časti a odmietol ju už pri predbežnom prerokovaní taktiež z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na uvedené stratilo rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v danej veci opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2016